

Nº 46.

Sestdeena, 17. (29.) November.

1873.

Mahja par gaddu: Mahjas weesi 1 rubl., pastes nauda 60 kopek.

Mahjas weesa lassitajeem un draungeem

par sianu, fa gads steidsahs pee galla un fa Mahjas weesis atkal par jaunu apstellejams teem, kas to arri jaunu gadda grizz lassit. — Lai nu wiss pels sahitas un bes kaweschanahs warretu notilt, tad suhdsam opstelletojus, lai pee laika jau mums usdohd sawu wahrdi un dsihwes-weetu, fa riktigā laika un bes aiskaweschanas jaunu gadda winneem warram sawu lappu latrā neddelā peesuhiht. — Mafta paleel arri us preelschu ta patte, fa ografos gaddos: prohti, Mahjas weesis par gaddu massa 1 rubli, peelikums 75 kopek. un pastes-nauda 60 kopek., ta, fa teem, kam ya pasti japeesuhta, par gaddu jamassa par Mahjas weesi ween 1 rub. 60 kopek. un par Mahjas weesi ar peelikkumu 2 rub. 35 kopek. — Teem, kas schē rot Rihgā ifneddet sawu lappu sonemm, woi leel sonemt, — teem ta pastes-nanda, sinnams, naur jamalsa slah, bet tee dabku Mahjas weesi ar peelikkumu par 1 rub. 75 kopek., un bes peelikkuma par 1 rub.

Rihgā Mahjas weesa opstelleschangs teek pretti nemtas **G. Plates** i. drucksatavā pee Pehtera basnizas, — arri brahku **Busch** grahmatu bohdēs. Ahrpilsfehtas: Pahrdaugavaa pee **Stabusch** funga, prett Holm i. fabrika; Pehterburgas **Ahr-Rihgā** pee **Schachner** funga, pee leela pumpja, **Sar-fandaugawa** pee **Chr. Bange** funga. Tod wehl zittas pilsfehtas opstelleschanas pretti nems. Zebfis: lohpmannis **Peterson** funga, **Walmearā**: lohpmannis **G. G. Trey** i. sawā grahmatu bohdē; **Waltā**: lohpm. **Andolf** i. sawā grahmatu bohdē. — **Jelgawa**: lungi **Steffenhagen** un **Dehls**, **Schablowski**, **Uelsche** un **C. Höpker** i. sawā bohdē pee' turgus platscha. **Taliss** lohpmannis **Simsen** funga.

Us semmehm apstelleschanas, fa jau lihds schim, orri us preelschu labprahigi peenems zeenigi mahzitaji, skohlotaji, skrihweri un zitti tautas draugi un lohpeji.

Berrejam, fa arri jaunu gadda lassitaji ar muhsu Mahjas weesi buhs meerā, jo mehs no sawas pusses apnemomees wissu dorriht, las lai muhsu lassitajeem buhtu par patikschani un par preeku, — us lo lai Deews pats mums palihds!

Mahjas weesa apgaħdataji.

S i n n a.

Been. Latweeschnu draugu beedribas lohżekli, teek luġti, tai 12 Dezember no riħta pulksten desmitos **Jelgawa**, Steffenhagen fungu nammā (museumā), lai sanahl us sawu gadda sapulzi.

M. Bielenstein,
Latw. draugu beedribas presidents.

Rahdita jas.

Gefchsemmes finnas. Mahjas weesa lassitajeem. Sinner. No Nihgas: general-gub. aiseisjois, pahr lohpu-sehrgu, — Pleskodahle, — Dan-gamas ledus. No Spahreneescheem: pahr balli. No Kursemmes: pahr lohpu-sehrgu un pahr lohpu-k. skolblahn. No Pehterburgas: pahr reeminaas-sibmi, — Sibirijas dsefuzeklu un pahr meera-derribu ar Nihnu. No Samaras: pahr baddu-zeteteeme.

Abriemmes finnas. No Vahzijas: pahr naudas buhshann un Franzijas biskapa nemeeru kuhischemu. No Hollandes: pahr karru ar Aschinenescheem. No Franzijas: waldbu isrocheta. No Spanijas: stripte ar Brihwolstebm un ar Anglija. No Austrijas: daschadas finnas. No Nujorkas: Nails us Kubaneescheem.

Taunakabs finnas.

Bredishwojums Wihri un zittur. Draugs un draugs irr seela starpiba. Peelituma. Diweji kouli. Ihrpraktiga leezineeze. Grandi un sedi.

Gefchsemmes finnas.

No Nihgas. Schinnis deenäs muhsu Baltijas gubernijas general-gubernator lungs, firsts Bagration aishbrauzis us Pehterburgu.

— Wids. gubernijas avises Landrahtes teesa darra finnamu wissahm muischu un pagastu waldishchanm, fa lohpu-sehrga jau Oktober mehnes effoht iszehlusehs. Bebsu aprinki Drustobs, Raunä, Kalznavas. Ohdsene, Tolkawa, Wehjawä un Got-tarda muischä, fur jau 213 ragga-lohpi krittuschi. Sehrga iszehlusehs no Kursemmes is Taun-Jelgas was aprinka. Werrowas bruggu-teesa finno, fa lee-fas-sehrga effoht iszehlusehs pee Wihsemmes rohbe-schahm Petschuras aprinki, Pleskawas gubernijä. — Ladehl usaizina muischu un pagastu waldishchanas pee lohpu un lohpu chdamaja pirlschanas un tigöss-fargatees, fa to pohsta sehrgu ne-eewedd un ne is-platta tahtaf.

No Nihgas. Lassitaji gan atminnehs, fa is-gahjuschä waffara te 6 werstes no pilseftas, Kaln-zeema leelzetta mallä nodegga ta behrnu-audsina-schanas mahja, Pleskodahle. Taggad, fa Nihgas kafni-jas avise finno, effoht weena masaka ehka jau us-buhweta, tas 21mä Oktober tifluse eeswehtita. Schinni ehia buhshoht puisehneem dsihwi eerabdiht un meitenes paleefohi turpat, fur pehz ta ugguns-grehka eegahjuschä dsihwoht. Ar Deewa palihgu drish eesahschoht buhweht paschu to leelo ehku.

Kad taggad brihscham jau sahjus stipri folloht, fa ir patie Daugowa tifluse pahrvilka ar ledru, kad muhsu palizejas waldishana darrijuse finnamu, lai laudis sorgajahs pa to plahno ledru eet pahri, jo jaur tohdu agri staigaschemu pa ledru jo dauds-reis neleinis notiluschos, ihpaschi pee behrneem. Uri schinnis dienäs tahda nelaime peedishwoja. Wegejolt-sella pee Katrihn-dombja. Itä Novbr. tur diwas 14 god dus wezzas meitenes Janni Wil-lumsohn un Lihse Kruhmin, fa arri 18 gaddus wezs jounelis Friedrich Kilp, pa platta grahwja ledru ar raggutinahm pawisnadamess bij celuhjuschä. Fr. Kilp un Lihse Kruhmin gan tifka isglahbti, bet Janni Willumsohn, sawas mahtes, atraitnes weeniga meitina, noslihka. — Ka naw pareisi, kad stipri wehja laikä pa wilneem ar masu laiwinu braufdam,

sehgelus uswell, to arri peedishwoja 7tä Novbr. kad trihs wihri ta bij eedrohshinajuschees braukt; laiwina apgahsahs un diwi no teem brauzeeme noslihka.

No Spahreneescheem. Kad muhsu tagga-deji laika-raksti beeshti ween finnas ness, fa tur un tur — mihtä Widsemme — vseedaschanas-beedribas, gadda-swehtli, weesbas-walkari, halle u. t. pr. no-turreti, kad arri newarru rimtees un fluffu zeest, bet mihtem tauteescheem par weenas tahdas preeka-deenas swehtischahu, pee furras man isdewahs klahft buht, zik spéhdams passimoht. Tä 12. Oktoberi sch. g. Spahreneeschi bij sawä pagasta-nammä balli isrihkojuschi, (ne wiss ar dango chanu) preefsch fa winna zeenigs dsemtsleelkungs A. v. Schubert — kas pehz escheem gaddeem atkal reis, prohti pagahjuschas waffaras Juli mehn. no Pehterburgas bijis pahr-brauzis, kahdas deenäs tur usturejees, wissu pehz sawas patishchanas atrasdams — dahwinajis 30 sudr. rub., lai par to naudu walligä laikä balli is-rihkojoh un scha labpatishchanai us pagastu, par peemimesschanu noswinnejoh. Schis lungs sawam pagastam dauds labba effoht dorrijis un ar to pee Spahreneescheem un winna pehznahkameem, fewim nemirstamn peeminnu mantojis. — Par wiina lab-fidibu buhtu gan dauds ko stahstikt, bet peetits, kad to ihsumä peeminesschu. Pee tahs preefsch diwi gaddeem atpakkat usbuhwetas flohlas 8 dahlideri semmes par paleetamu ihpaschumu dahwinajis, floh-lai preefsch globus un landkahrscsu apgahdaschanas 25 rub. sudr., pagasta-nabbageem un arri preefsch teefas ruhmes labbakas isglihtoschanas naudu dah-winajis. Tä tad minnetä deenä pultsten 10 preefsch puftsdeenas wissi jau bij pagasta-nammä sapuljeju-schees un zeeniga rents leelkunga hofta E. Heer-wagen un wiina weetneeka Th. v. Basler atnah-schamu gaibija. Kad minneti gohda-weesi bij atnah-tuschi, kad dewamees wissi täi us to eeristetä istaba, fur gohda-maltite jau sagattawota stahweja. Pirms pee moltites apsehdamees, tappe no Spahreneeschi vseedatajeem „Leizi to Kungu“ us wihi vafsi no-dseedahs. Kad no pehrminder I. Gizehna t. wad-diti wissi lohpä golda-luhgschanas vseefmu nodsee-dajahm; pehz tom pehrminderis ihjös bet lohvoligöös wahrdöös tahs deenäs swehtischahu aigahdinadams zeen. dsemtsleelkunga labfidibu usteize un pateizibü isrunnaja; turklaht peeminneja, fa arri netaikam Spahru muischas rentsleelkungam L. Heerwagen, kas Spahreneeschöös — wairak lä trihsdesmit gaddus par rentsleelkungu fabuhdams — tehvischli waldijis un pagastam faträ waijadisibä ar pamahzischana un padohmu slah stahwejis, pateiziba nahkotees; tapatt wiina dehslam, taggadejam rentsleelkungam, fas tähda paschä garra waldoht. Ar runnas pabeigschana bij arri tahs deenäs swehtischana resahfta un nu wissi pee baggati pilditeem galdeem apsehdamees. Gydoyt tifke weffelibus issaultas un laimes usdertas dsemts-

rentes-leelkungam, winna meetneekam un pagastam, pee kam zeen. rentesleelkungs issfazzija: fa scho wehleschanahs effoht, kad pagasts tapatt la lihds schim, arri us preefschu ar scho faderribā un ween-prahribā usturretohs. — Schi wehleschanahs, la nomanniju, pee wisseem labpatikschau atradda. — Dseedataji katu reis ar toastu (Toast) usdseedaschau tāhs wehleschanas pawaddija. Arri Augstam schehligam Semmes-tehwam labflahschau wehleja un wesseliba usdsehre, pee kam dseedataji „Deewos fargi Keiseru“ itt spehzigi nodseedaja. Pehz tam weens ar ohtu par daschadahm buhfschanahm farunnadamees, preezigi laiku pawaddija, pee kam pa starpahm dseedataji is Dseefmu-rohtas un wehl daschas zilitas dseefmaas patihkamit usdseedaja.

K. O.

No Kursemmes. Kursemmes Augschpuffe fa ap Sehryilli, Sauku un Wezz-Mehmeli lohpu-fehrga parahdijusehs.

No Kursemmes. Latv. awises lassam, fa Kursemmes zeenigs gubernators fung, kas jau dauds labbu sawā laika eeriltejis, arri Kursemmes lohpu-lohpschanu gribb zelt leelaka wehrtibā. Wirsch effoht nodohmajis gahdah, fa wissmasak katra wirspils-funga aprinkī teek eetaisita weena lohpu muischina jeb lohpu tureschanas skohla, fur mahzihs muhderneels wissam tam apgabbalam par preefsch-sihmi lohpu dshwi cohps. Tur warrehs cemahzitees, fa lohpus audsinaht un cohpt, fa peenu, sveestu un seerus wissdahrgaki isleetaht. Kas tur buhs sawu pussgaddu (laikam seemā) eefsch wissa ta eestattiuschahs, tāhs warrehs eet un pa mahjahm atkal isplattiht, fur weens gribbehs few par labbu tohs jounas pelnas awotus atwehrt. Tur tilts no labba-kahm waiflakhm bussi turreti un tessei schkirti, lai wissi labbalā waiflā eeteek. Aprinkos eetaisiks komitejas, fur pagasteem buhs sawi balsti; tur pahr-spreedihs tāhs waijadsibas un lohpā turrotees apgahdahs us to lehtako sawus eepirkumus un pahrohs us to dahrgako sawas prezzes. — Lai nu tas warretu notiht, tad sinnams, pirmam laikam buhs sawas isdohfchanas, kas ar laiku baggaligti nahks atpalkat. Irr rehkinahs, fo latras tahdas lohpu muischas skohlas eerikte (grunts gabbals wai nu us nohmu, wai par dsimtu, waiflas lohpi, maschinas, trausti ic.) makkahs lihds 2000 rubl. un tāhs skohlas usturs pirmajā laika lihds 1000 rub. par gaddu. Bet fa nu pee schahm summahm lai nahk? Been, gubernator fungas tapehz iuhds wissus Kursemmes pagastus pee tam palthgā un zaur ihpaschu rakstu wissahm pagastu waldischanahm preefschā leek, lai fatrs nowads preefsch, tam gribbetu atwehleht pirmā gaddā preefsch tahdu skohlu eeriktes til dauds, fa isnahktu pa 2 rubli no fatrahm mahjahm un preefsch skohlu eeriktes pa 1 rub. no mahjahm. Scho naudu warretu nemt is tahm gullochahm nowadda naudahm, jeb fur pahrafs magasihnes kaptals un

turpmal is nowaddu kaptala intressehm. Tif tur, fur tahdu mantibu nebuhtu, tee 2 rubli un tas 1 rublis pascheem jadohd, ja negribb no tāhs dassibas palift isschfirti. Par teem spreedumeem lihds 1. Dezember gubernator fungam jadohd atbilde. Bif tahdu buhs eespēhjams arri frohna palihdsibū pee tam dabbuht, warr buht, kahdas frohna muicheles, kad ne wairāk, tad pret renti preefsch tahdahm skoh-tahm isdabuht (fa fennak tahdas semlohpibas muister skohlas tilka erahditas), tas tiks wiss wehra lits.

Agraf arri Widsemme v. Zuckerbeffer leelkungs sawā Baischkalna muischā tahdu skohlu bij eetaisjies, het nessinnam, wai ta wehl pastahm.

No Pehterbargas. Iau agraf laika-rafsti stanu nessusch, fa 24tā November Pehterbarga famadus gohda-swehtkus turrehs un atklahs to peeminaas-sihmi, kas Keiserenei Katharinai II par peeminau zelta. Schi peeminaas-sihme buhfschoht 7 arschines augsta un no akmina ta skunstigi istaifita un salaista, fa ne fur nej dselju bultu nedf naglu newaijagoht.

— No Kreewijas taggad ta weddoht labbibu us Austriju, fa dselju-zellā waggonu peetruehstoht.

Waldishanas padohme taggad teek runnachts un spreests pahr dselju-zellu, fo dohma buhweht no Je-faterinaflawas zaur wissu Sibiriju zauri lihds Bladivostokai. Schis zellschis isnahkoht garruma 7000 werstes, un tas buhtu tas leelzelsch no Kihnas un Japanas ohstahm us Eiropu. Anglijas kaptalisti ussuummotees preefsch scha zetta sagahdahm tohs 300 millionus rublu naudas, kad til waldischana teem galwochkoht 4 prozentes.

No Pehterbargas. Schejenes awises taggad izsluddina to meera-derribu, fo muhsu augsta waldischana notaifjuje ar Kihwas kahnu pehz ta isgahjuscha wassara pabeigta karra. Schi meera-derriba irr farakstita 18 punktes jeb nodakas un pehz tāhm irr Kreewijai taggad ta wirfvaldischana par Kihwu, ta, fa turrenes kahns newarr wis wairs no sawa prahta ween kahdu draudsbu woi heedribu norunnaht ar zitteem apkahrtiejem waldischana waldisbas woi andeles darrischanas, jeb pahr karru; us wissu to tam wajag atwehleschanu no Kreewijas waldischanas. No lihds-schinnigas Kihwas walsts leeli gabbali teek atdalliti pee Kreewijas, zaur fo andeles reisnekeem buhs drohfschi zelli. Arri tas irr noderrechts, fa Kreewijas andelei pa kahna walsti wissus brihwi zelli andeles buhfschanā pa fausu semmi, fa arri pa uhdenti un wissas ohstas cohpmanneem brihw eebraukt un nomestees, un kahnam pahr to jagahda, fa wissur buhtu drohfschiba. Kahnam jagahda, fa wehrgu-buhfschana un zilwelu andele nefad wairs negadditohs winna walste, het la ta us wisseem laikeem paliktu aisleegta u. t. pr. — Kahnam par strahpi un farra-stahdi Kreewijai ja-massa 2 millioni rublu; het kad nu Kihwai til dauds

naudas naw pee rohkas, to parradu ihſā laikā atlibhſinaht, tad ta mafſaſchana nolikta us gaddeem, pa daffahm mafſajama, libds ar 5 prozentehm par gaddu auglu un prohti tā, fa 1mā Novemberi 1893ſchā gaddā ta pehdeja dafka buhs mafſajama, ja kahnam paſcham pehz ſawa prahta nebuhs idewees to jau agrak pawiſſam nomafſabt. Meera kontraltei ſamus wahrdus paralſtijuschi: Turkeſtanas general-gubernators, general-adjuants v. Kaufmann un Kihwas lahns Seid-Muhamet-Raichim-Bogadur-Rabn, 12tā August 1873.

No Samaras. Ka tē laudim tas bads lohti gruhts, to warr ſapraſt no ta, la Pehterburgas aviſes dohd tohdu padohmu, fa labbi buhtu, tad ar ſakratahm dahnwanahm nemas nekawetohs, bet wiſfadas pee uſturras waijadſigas leetas papilnam ſagahdatu, lahdu wagonu peefrautu un tad pa dſelzefzu turp dohtohs, fur tad paſchi arr dabbatu redſeht, fur jo wairak waijadſiba un tā tabs dahnwanas teek isdallitas. Laikam tā arr darrihs tabs tuvalabs gubernijas un fur tahtas dahnwanas leelitlam teek ſadohtas. — Laikam turrenes laudis, zaur ſcho truhzibū tiks pamahziti, nahkamōs laikos ruhpigaki pahr ſewi gaſdaht. **Safka:** lai gan lauk-augli taggag ne-effoht isdewuſchees, tomehr newaijadſejis bad-dam uſnahlt tāt augligā widdū, tad laudis buhtu agrak labbal ſamus tihrumus apſtrahdajuschi, un pahreju pee mallas liktſchi; bet deewamschehl, wian ijiuſchi tikkai weenaa deenaa ſaimneeki un to paſchu, ſas paheſk raddees, oikneffuschi — frohgā.

Ahrſemmes ſinnas.

No Wahzijas. Bruhſchu finanzministeris tau-tas weetneefem uſrahdiſis, fa ar naudas buhſchanu pee wiineem teggad ſtahwoht brihnum labbi, jo no gadda eenahſchanahm arween palekoht pahr' pee isdohſchanahm. Pee ta nu dauds palihdſoht ta leela nauda, fo Franzija ismaſſajufe par farra-ſlahdi; jo no ſchahs naudas libds ſchim 80 millioni walſts parradu aismafſati. Bet nu arri wehl leelas ſummas tehreſchoht preeliſch kanalu un zeffu buhweſhanas, preeliſch ſlanſtebm un walſehm un t. pr., ne-ween us paſchahm Franzijas rohbeſchahm, tā pee Mezzes un Strahbburgas, bet arri pee Mainzes, — fur wiſſur jau ſpehzigi ween ſtrahdajoht. Kad bnbſchoht paſtrahdahis wiſſ, ſas pee Wahzijas drohſchibas no ahrpuſſes waijadſig, tad ruhpeschotces un gaſdachchoht arr pahr eelſchigahm waijadſibahm un t. pr. — Poſenes erzbiflapſ Ledorchwſli, at-fal eefwehlijs un weetās eelizzis preeſterus, fam no laizigas waldbas naw ta leežiba dohta, fa wian uſ ſawu ammatu herrigi. Par tahtu patwarru freies teesa tam atkal ſpreeduse ſtrahpi mafſahit 2000 dahlberus, jeb 1 gaddu un 1 mehneſi ſchdeht zeetumā.

Wehl no Wahzijas. Laikos Franzijas biflapſ no Nanzi pilsfehtas islaidis ſawu ganna-grah-matu us Lotrinas draudſchm, lai Lotrinas preeſteri

ſawas baſnižas to noſaſſa. Zaur ſcho grahmatu wiſch wiſſus tizzigohs uſſlubbina, Deewu luht, la jel Mezze un Strahbburga drihs atkal tilku fa-weenotas ar Franziju. Schahds darbs irr dumpi-neeka darbs neveen no ta biſlapa puſſes, ſas to pauehlejis, bet arri no teem preeſtereem, ſas ſawahm draudſchm to preeliſchā laſſiujſchi. Tadeht Wahzijas waldbiſchana apnebmufehs ſcho nedarbu peerah-diht Franzijas waldbiſchanai, lai biſlapu par to no-rahj; jo tahts darbs irr pretti paſchai meera derri-bai un wiſſeem zitteem ſemmes liktumeeem.

No Hollandes. Tur ſahs atkal no jauna runnaht pahr to ſarru ar Atſchineeſcheem un ſcha mehneſcha heigās Hollandeſchi ſuhtischoht atkal labbu pulſa farra-wihru turp, prohti, 11,000 wihrus (pagahjuſchā reiſa ſuhtii 4000) un ſtarp ſcheem buhſchoht 1200 juhras ſaldati, fam juhmallā farra-luggi un mantas ja-apſarga, ſamehr zitti farra-pnli uſ ſemmes furru weddihs tahtak ſemmē eelſchā. Salbatuſ weddiſchoht turp 20 leeli dampfluggi un tad wehl turp eſchoht 20 leeli farra-luggi un ſahdi 10 proviſanta luggi, tā, fa Atſchinas oħta buhſchoht lugga maſti tā meschs. Turrenes eedſih-motaji itt meerigi mallā buhwejoht ſawas batterijas, ar fo Hollandeſcheem pretti ſtahweht un ſhee, prohti Hollandeſchi. teem pačauj meerigi ſtrahdah, lai gan ar mas ſchahweneem eespehtu wiannu darbu isniħzinaht. Hollandeſchi ſchinni leeta ſalka tā: Da wiineem tē nekaufim batterijas taſiht pee juhr-mallas, fur mums weeglati tabs isahrdiht, tad tee tabs taſihs eelſch-ſemmē ap ſawahm pilſfehtahm, fur mums tad buhtu dauds gruhtaki teem peektuht. Hollandeſchi zerre drohſchi, fo ſchoreiſ teem gan isdohſchotees Atſchineeſchus pahrwarreht.

No Franzijas. Frantschi, ſas til ilgi puhejahs ſew iħstu waldbiſchanu ſagahdaht, jeb ſas ſtriħdejahs pahr to, fa hdu waldbiſchanu eegrohsicht, — nu weenreis tif taht tikkuschi, fa tautas ſapulżebalſu wairums palizzis pee republikas un Mak Mahonam republikas presidenta goħdu un warru no-weihejuschi uſ 7 gaddeem no weetas. Schis ſpreedums notizzis tāt nakti uſ 7ta uſ 8tu November. **Safka,** fa to isdarrijuschi hailes no dumpja un tadeht ir tee zitti partejnelli peekahpuſchees; jo In-driki par lehninu zelt tee newarreja tadeht, fa tas tif paħrgalwigs un Napoleons IV wehl par jaunu, — nu tad lai pagaidam wehl walda republika. Schi ſinna lohpmanneem arri dijuſe par leelu preeku, jo nu tee atkal warr drohſchaki ar ſawu naudu ſtrahdah, — bes fa no paſpehles jabihſtaħs. Fa Mak Mahons lehnistet naw wiſ prettineels, to arr wiſſi ſinn un tadeht tee lehnistes draugi zerre, fa tas wiineem wehl paſihdſechoh tō zeffu uſ to fataſiht. Paſchā ſchinni laikā ministeri arr at-teiſchees no ſawa ammata un Mak Mahons Broglie fungu par jaunas ministerijas presidenti ee-zeldams, tam pauehlejis ſamus zittus beedrus fa-

gabdaht. Un schis Broglie arr effoht weens no keisera aisschawetajeem un monarchias draugs. Us tahdu wihsi tad nu gan tas buhtu lohti ilgi, ja republika tohs 7 gaddus warretu pastahweht. Tapat to jau arri wehl newarr sinnah, fa schi republika eetafisees, jo nu tik fa wehl fabkuschi liktumus preesch tahs sagahdah. — Graham Schamboram draugi devouschi padohmu, lai jel taggad no trohna mantoschanas pawissam atfakkotees, bet wihsch to nedarrijis wis. Sinnams, fa garrigeeleem, kam ar sawahm brihnumdarrischahanahm un svehtstaig-schanahm ne-isdewahs Schamboru par fehninu eezelt, gan tik labbi naw ap firdi un tapat wezzajam pahwestam arri, jo nu nemas newarr noredseht, zif ilgi attal buhs jagaida, kamehr sawu laizigu walsti dabbuhs atpakkat, zif ilgi buhs japeeteek ar to Pehzera graggi. — Bet wai ya tahn starpahm partejneeki palits meerä? Kas to dohs! Nupat no Lijenes tikkia sianohits, fa tur fanemti tahdi wihi, kas fatafijuschees waltsis meeru atkal isjault; effoht fanemti optioni wihi un arri schahs dumpja beedribas waddons pats tizzis sawangoht, pee fa atrasti papihri ar sianahm, duntschi un zitti erohtsch. Wihsch pats isteizis, fa tik ween wehl gaidjis us telgrafa sianu, fa kreisahs pusses parteja weetneeku sapulze wirsrohku dabbujuse, tad schee buhtu waldischanas-nammu usnehmuschi preesch fewis, komunas waldbiu isfluddingusch, nodohschanas nozehluschi, tapat arri wissas tizzibas, basnizu mantas apfihlaju-schi un t. pr. Sinnams, fa ar to dumpis un fau-schanahs atsal buhtu kahjäss.

Do Spanijas. Tas strihdis, las Spaneescheem irr ar Amerikaneescheem un Angleem, paleek ar-ween leelaks. Spanijas waldischana apfohla wissu darriht, so usmahzejt pagehr, tik ween wehl gribb nogaidiht, kamehr no Kubas dabbuschoht skaidras sianas, la ihsti effoht bijis ar to kugga wango-schanu un ar to tauschu noschauschanu. Tomehr rähdahs, fa prettineeki tik ilgi negribb wis rohkas turreht skehp, bet rihkojahs. — Wiss tas strihdiasch iszehlees schahdā wihsé: Kubas dumpineeku komiteja Neworka to fuggi „Virginea“ isriklojuse, kas lai dumpineekem peewedd wissadas waijadstbas un arri tahdus taudis, kas ar dumpineekem gribetu bee-drotees. Bet fuggis newarrejis ne kur Kubai peehuht slakt, jo turrenes farra-fuggi to zeefchi apfargajoht. Kad to pamannijis Spaneeschu farra-fug-gis Linabo, tad tas vsinnees Virginiae pakkat, kamehr to ne tahk no Jamaikas panahzis un par wangneeku aissweddus us Santiago pilsehtu, fur tublin par teem turreta farra-teesa. Virmajā deenā tublin astoni no teem leelalajeem wangneekem til-tuschchi noschauti. Siana paehr scho gaddijumu gan tublin atmahluse Brihwalstu galwas-pilssehta We-schointauna, no turrenes tad pa telegraafu siana dohta us Madridi pee Spanijas waldischanas, lai nepalauj wairak slakteht, bet tak wehl zitti pulleem til-

kuschchi noschauti, jo zaur to, fa telegraaf bisis samaita-jees, newarrejuschi us Kuba fallu to sianu tik ahtri valaist. Tadeht tad no 4ta lihds 13to November Santiago pilsehtā 147 wangneeku tikkuschchi noschauti un starp scheem arr bisis weens no Kubas republikas jeb dumpineeku gubernatora dehleem. Naksta, fa tee Kubas waldbas brihwalsdati ne-effoht nekahdi freeti larrotaji, het leeli warras-darritaji un bendes pee tahdeem, kas wairs newarroht pretti turretees. Tee ar warru waldischanai usstabjoht, lai tik leeta nobst, kas teem naggöd kriht. Tad nu par scho darbu taggad Amerika un Anglija Spanijai eet us lakla, lai netaisnibu atlihdsina, jeb winni eschoht ar warru wirfū; abbeji jau us to arr fatafisees un Spanija Kubā arr jau fahkoht us to rihtotees. Bet kas ihsti mainigs, fa tas dumpis Kuba falla wehl naw beigts? Brihwalstes un Anglija. Abbas schahs walstes lauji tur peewest dumpineekem faraleetas un laudis. Un kad nu reis Spanijai isdohdahs tahdus faturreht, tad ta tohs teesa ta, fa Amerika un Anglija arri buhtu darrijusches, ja winnahm ta buhtu gaddijees. Tad ta nebuhtu ta nekahda; netaisniba, bet ristigi pehz taisnibas darrihts. Bet taggad, kad Spanija ta darrijuje, tad brehz, fa tautu teesbas aistahrtas un leela netaisniba notikuse. Sinnams, wills kalmā stah-wedams un jehru lejā eraudsijis, arr brehza, fa jehrs winnam samaisoht nhdeni. — Warr nu gan to doh-mah, fa abbi schee usmahzeji Spanijai to Kuba fallu atnems, bet furram no scheem abbeem tad lai nu ta paleek rohka? Woi winnau paeschku starpā atkal neiszelsfees plehschana.

Do Austrijas. Wihne, fungu nammā peenesti daschi luhgschanu rastti, furru weens bisis no kahda hislapa, las schehlojies paehr to, fa konkordatu (tizzibas kontraltu) wairs neturoht spehla. Ministeris grafs Auersperg us to atbildejis, fa tahdas leetas un kontrastes effoht derrejusches tik taas laids preesch leelajeem uhdens-pluhdeem un ne taggad. Tad arr to liknschi preeschā, fa 2trā Dezemberwinna Leiseram buhschoht 25 gaddi, kamehr waldischana usnehmis. Bet Leisers no tahn weesoschanahm un apsweizinaschanahm, so schinni pagahjuschā waffara baudijis, effoht skaidri peekussis, fa us to deenu nekahdas leeliskas gohda-parahdischanas un fwinneschanas nepagehrroht un gribboht to deenu peerehkinah pee familijas-svehtleem.

Do Neworkas. Te Amerikā wissi laudis nikni us Kubas waldischana un til pagehr, fa zittadi nebuhs atlaistees, fa ar karlu eet wirfū. Fa te dsirdams, tad Spaneeschi effoht nikni us fabeedrotahm Amerikas walstehm un taisfotees schejenes wehstneelam ar warras-darbeem usmahltees. Hawanna pilsehtā zilladeles teekoht fatafistas. Dsird arri, fa no zit-teem wangneekem, kas wehl ne-effoht noschauti, effoht 4 noteefati ta, fa teem wissu muhschu gruhtā zeetumā jayawadda un trihs tilluschi valaisti walkā. — Zittas

finnas daudsina arri to, la buhschoht scho strihdianu nodoht schlibreju teesat un Wahzijas feiseru usluhgt par schlibreju, — bet nar finnams, woi pateesti ta teesa. Wehl zittas finnas daudsina, ka fabeodr. walstu waldischana no Spanijas pagehroht: lai Kubā wehrgofchanu nezett, lai isdohd to fuggi „Virginija,” lai isdohd tohs, kas wainigi pee wanguetu noteesachanas un lai atlihdina wissu slahdi.

Jamakobs finnas.

No Berlimes, 15ta (27.) Novbr. Wirspreidents pa- gehrejis, lai tas erzbisaps Ledochowksi sawu ammatu no leek, bet tas leedsotees to darriht.

No Posenes, 14ta (26.) Novbr. finna ta: Wirspreidents biskapij Ledochowksi usaizinajis, lai 8 deenu laikā sawu ammatu no leek, zittadi to aizinashoht us Berlini basnizas-teefas preefscha.

Peedshwojums Wihne un zittur.

V.

Pa Egipteschi, Turku un zittu orientatu jeb Austrumeeschu nammeem staigadami, arri Egiptes wize-khnina pilsi apfattijam un ihpaschi winna seewu kambarus (Harem). Laftaji finna, ka Muhamedaneeschi wairak seewas turra un la tee sawas seewas lohti preefsch zittu wihereeschu azzihm glabba. Tapehz tahn irr nammā sawa ihpatte ruhme eerahdita, kurrat irr alpraz durvis ar leelahm atslehgahm un beesi dselni trellini preefsch lohgeem. Tam wihereem, kas Haremā bes atlauschanas ee-eet, irr jamirst, tas irr, winsch teek no fargeem nogallehts. Mehs pee schita gohda netiskam, jo te neveena Turku seewa Haremā neatraddahs. Tomehr, lai gan to finnajam, mehs istruhlaumes, kas te enuchu (Turku seewu fargu) eeraudijam, kas ar pahrgreestahm azzim us mums luhjojabs.

Tad wehl apfattijam milsu gaifa fuggi (Luftballon), pukku- un dahrfa-augtu isskahdi, sirgu isskahdi, kur arri is Kreewijas wissai jauli sirgi bija atwesti. Ihpaschi jauli bija tee sirgi, kurrus muhsu leelsrīs Nikolai Nikolajewitsch us schejeni bija atfutijis.

Wehl mums ire jaapeeminn weenu tauteeti, la isskahdiju, kurrat isskahdijumus semlohpibas nodallā usgahjam un kas arri to gohda-algu irr ispelnitjis. Tas irr K. Sakkit k. no Wahpinu muischas, Smilenes draudse. Schis lungis bija isskahdijis linnus un labbibas prohwes. Wat wehl kahds katwetis us schejeni to fuhtijis, to sfaidri nesfinnam, mums gan wairak atrast nelaimejabs. Tais diwās nedvelas, to te us isskahdi pawadoijam, arri peetiske fatru deenu zittā semme, tas irr, zittas semmes restorazijā (strakteeri, weefnīzā) maltiti turreht, kur tad neween, fatru reissi zittadi fagattanotus ehdeenus un dsehreenus baudijs, bet ar zittu tautu eeraschahm, schāt leetā, eepasinnamees. Wissur bija deenestneekti un deenestneezes pehz sawas semmes mohdes gehrbuschees. Pee skihneescheem tehju dsehruschi, pee Turkeem kassiju baudijschi un tur klahf tschibutu smehkejuschi u. t. t. mehs arri Kreewijas restoraziju apmeklejam. Restorazijas nams bija pehz Kreewu ehtu wihses is apakeem balkeem buhwehts un fullaini pa daktai ar garreem sahbakeem, sillahm bilfahm un farkaneem trelleem.

Bet ihstenu Kreewu restorazijas dabbu, la te paschā Kreewijā radduschi, to te kahdas weetās atrast ne warrejam isdabbuht. Da waina lallam ta bija, la scho restoraziju bija isdeweers janemt kahdam wahzsemneekam, ar wahrdū Engel, kas masak par Kreewu tautas ihpaschibahm un gohdu ruhpejabs, ne ka tee zittu tautu restoranti. Schai weetā bija par oberkellneri Latweetis, kas muhsj pastina

un las arri ar noslumfchanu par scho fainneežibū schehlojabs.

Par isskahdi runnajoht, buhtu arri par pascheem isskahdes apmekleajeemi, las jasaka. Bet kur lai to rubni un wallu nemnam, wissas tahs te redsamas tautas aprakstiht? tapēbz laftajus luhdsam, nelaunotees, la is tahn daschadahm setjahm un apgehrbeem tikkai kahdus peeminnam. Par wallodahm nelo nepeeminnesim, jo lai schehligs Deews rats isschir wissas tahs, kahdas runnajoht te kaudis satiskam; nesinn, wai pee Bahbeles tohna buhs tik daudj tikkuschas runnatas, la te. Te staigaja Turki ar farkanahm miszitehm us galwas, pee kurrähm leels melns puschkis karrjahs. Greeki galischas drehbes ar plakahm haultahm bilfahm un tumsheem waigeem. Egipteeschi bruhni feijā ar raibi notihtahm galwahm, illeem un platteem nahtneem mehteteem, plifleem stilbeam un plifikahm kahjahm, kam dseltenas aldu tuppeles irr uswilltas; skihneetis ar tumchi eedseltenu feiju, schaurahm azzihm irr isgehrbees raibs ka djenis un walska salmu zeppuri, kas isskattahs ka fehne. Japaneetis turevetti walsa dseltenas nantina drehbes un papihra plattmalli, brihscham arri faules juntinu, ta, la pee mums feewefchi. Unguri ar garreem sahbakeem, ihseem un ar schnohrehm raibi noschuheem fwahrzineem un ar appalu zeppuri us galwas. Arri Ungarijas semneezebm irr bruntschi tik lihds zeffu gallem un garri spohschi sabaki kahjabs.

Ta tad, kur ween tik azzis metti, wissur warri to zittu un fwechadu redseht un neretti mums gaddijabs pee weena galda fehdeht ar wihereem is Aūjas, Afrikas un Amerikas.

Us isskahdes platscha fatru deenu pehz pusdeenas diwās weetās wissai jaysi muskis spehleja, kur peekussi warrohs apgurruhkus garra spehkus zaur muskis attal eespirdsinaht. Weenā weetā spehleja ta flawena Straufa kapelle, kur mehs jo labprahf B. Straufa walzerns klausjamees. Urri, kam patikkahs, warreja weenā leelsa kahle is wissas pasaules laika - rastas palassites. Ta tad ar weenu wahrdū falkoh, par wissu, kas ween pee zilvetu dīshwes, meesas un garra ustureschanas irr waijaga, te bija pilnigi gahdahis.

Bet ar to ween, to peeminejam, wehl nepeetiske; Austrrijas waldischana, kas tik leelus uppurus wissai zilwezibai nessuse, kurrat ta isskahde ween wairak milljhau gulschus malsajuse, jo ne ta desmita daska irr tikkuse eenemta, to fchi isskahde tai malsajuse, bija arri par to gahdajuse, la lai wissas pasaules mahziti wihi warrehtu sapulzetees un te weens ar ohtru eepajihdamees, sawās dorboschanas farunnatees un yadohnus issfazzicht, kas tad attal wissenee par labbu nahktu. Ta tad arri mehs tik laimigt bijam, pee weenas taydas internazionales (wisspahrigas) sapulzes, ta sapulzes dossibneeki peetilt. Ta bija internazionale sem-un meschu-lohpu longressē. Zaur Kreewijas isskahdovetaja (isskahdes leetas) laipnīu mehs no Austrrijas semlohpibas ministera dabbujam celuhgschanu pee longresses dossibu nemt (skaht buht). Ar preelu scho gohdu peenahmuschi, wairak deenas wissu tautu flawenako semlohpju un meschu lohpeju pulku pawaddijam, gan stundahm anglas mahzibas klausidamees, gan attal pee jautras maltites preela brihtimus pawaddidami.

Par scho sapulzi zerrejam us preefschu platschakas finnas doht, un tapehz tik wehl peemineesim to, la zaur Austrrijas waldischanas gahdachanu ar ihpaschi dselzetta rindi (Extrazug) us Mehreem (kahdas 300 werstes is Wihnas) tikkam aizvesti un tur dabbujahm leelus fabrikus un semlohpibas apfattijah. Beidoht mehs lihds ar zitteem Kongresses lohzelkeem to gohou baudijsam, tiki aizinatt pee Austrrijas Keiserislas Majestates us Schönbrunni.

Te us pasaules isskahdi tik jauktas deeninas pawaddijuschi un ar wissas pasaules intelligenziju (fadschwes buhchanu) pa daktai eepasinnuschees, ar lohti saplakusches

ſirdi no tahts ſchikrimees. Ihpaſchi, kad to eemehrojam, fo pehz maſ mehneccheem te maſ fo no wiſſeem jaufumeem wairſ redſehſ.

No iſſtahdes aſſeđamī mehs wehl Wihnes pilsfehtu poſhu apſtattſjam.

Wihnes pilsfehtu ar 901,480 eedſhwotajeem irr wiſſai jaufa zaur ſawahm plattahm eelahm, jaufemeem nammeem un leeleem dahrſeem. Wiſſ aptahrt pilsfehtu warr ar tramwaj ratteem wiſſai lehti apbraut un to apſtattih. Ar fuhrmaeneem arri warr braukt un nemas dahrgati, fa Rihgā, tur pretti irr tee ratti glichtati un tihrati. Wiſſu wairak irr ſupejas ar weenu ſirgu; ſchahs irr wiſſai paſtikamas, tajjās atrohdahs braukchanas taſſe, maſ ſpeegeliſ, ſehwel-tohjati un pelnu bikkereis (preefch ziggaru pelneem). Tad irr preefch-puſſe maſ ſumijas puſſlitis, tas kad to paſnauds, ſwilpe un us lam fuhrmannis tulih ſirgu apturra. Tad irr pei iſſatrat fuhrmanni ratteem bremſe, fo fuhrmannis us bukkas fehdedams walda un ta tad eefpehj us weetas apturreht. Urri fuhrmanni paſchi dauds iſſitahs, lohlanaki, ne fa pei mums jo lihds grippi wahgōs eelahpt, tas nolezz no bukkas un wahgu durwiſ attaifa un arri ſapat, kad gripp ahrā kahpt, wiſch alkal paſhds. Scho iſſtai tapehz tik plaſchi peeminnu, lai muhſu fuhrmanni ſinnatu, fa zittur ſchis ammati teek kohpti.

Tad wehl peeminnam, fa te Wihne wairak ne fa zittur redſehjam ar fuaneem brauzam (ahrſemmes teek dauds ar fuaneem braukt). Mohderneeki ar leelu enku ſeem ſeem, weſchereene ar weſchu furwjeem, zits ar kartupeleem u. t. j. Dini ſuani irr aijjuhgti preefch pakreineem wahgicheem, brihſham brauzejs wehl ſehd wirſu. Kad nu brauzejs pats kahda nammā ee-eet, tad paleek ſuns par wakti. Wai tas newa labbi? Wihnei irr jaufas preefch-pilsfehtas ar leeleem fabrikeem, turumā angſti laſni, no kurreem warr jaufu pahrlattu wiſſ pahr pilsfehtu un Donawas uppi baudiht. Metaht no iſſtahdes irr tas leelaſi praters, jeb fa Wihneefchi fauz „Wurstelpraters,” fur ſwehtdeenaſ tuhſtohſcheem pilsfehtneeki falatjahs. Te irr bohde pee bohdes, fur ſchahdi tahti neeki par weenu freizeri irr redſami; traſteeris pee traſteera, fur warr paſehdeht pee labbas allus glahſes jeb pee laſſijas. Us ſintahm weetahm ſpehle muſkis un ta tad warr iſſweens, arri tas lam maſ pee rohkas, te pehz gruhteem neddetas darbeem ar ſauejeci kohpā papreegatess.

No Wihnes netahli irr Schönbrunna, Leisara waſſaras pille, tas wiſſai jaufa milſu dahſā ſtahw.

Paſchi Wihneefchi irr lohti laipni un mihiſgi laudis, ar kurreem warr ahtri ſadrauſetees.

(Us preefchū wehl.)

Draungs un draungs irr leela ſtarpiſa.

Schim wiſſratſtam par preefchihmi paſtahſtihu fo kahda wezzā grahmata tifku laſſijis: „Biju weendeen pee ſawa drauga un nahburga nogahjis, us wiuna rakſtama galda eeraudiſſu beeſu grahmata, furra ſchaoħru-grahmatas wiħſe bij taſſita. Wiſſratſis tai biſ ſchahds: „Peefchimeſchana taħdu, furri manni draugi fauzahs, un taħdu iſſekħiſchana.” — Schis jaufa wiſſratſis uſmohdinaja mannu ſtaakħarib; es apſchihru viemo lappu un redſeu us tohs uſmahlētu ſirdi, appaſch kurraſ neweens zits, fa tik mans wahroſ ſtaħweja. Us oħras lappas bij naudas maks, un pee ta biſ 8—9 wahroſ ſtaħħi. Us trefchahs lappas ſtaħweja wiħna puddle uſmahlēta, appaſch kurraſ uſiſflatim pulks wadru bij raſſiit. Us zettortas lappas bij leeks għimis (Larve) un pee ta tik dauds to wahroſ, fa no teem wiſſas taħs zittas grahmatas lappas bij pil-ditas. Għi doħmaju: ta wehl daſħam irr, dauds kohħi dauds to draugu, bet — iħsten a ſirds drauga għandriſ neweena.

J. L.

Grahmatu ſinna.

Wiſſas Latweeschu grahmata bohdes ſchahdas grahmatas dabbujamas;

Tschetrbalfiġas dseemas ar nohtham, Latweeschu dseedataju beedribahm dahnata. 2tra dafha. Maſſa 25 kap.

Naiba grahmata, daſħadi rakki preefch toutes biblio-

tekbim no Lappas Maħrtina II dafha. Maſſa 25 kap.

Swieħtdeenu kohkle, Garrigas dseemas us wiſſahm ſweħtdeenahm un ſweħħlu deenahm no I. Silpaufch a 76 lappu puſſes 8nifti. Maſſa 25 kap.

Iħfas dseemas, obħra wairota drikke. Maſſa 25 f.

Niſſena farunnaſ par Luttera maſo Katliſmi 668 leelas puſſ-lappas. Maſſa 1 Rub. 75 f.

Wezzaki ſameem behrnejem, kurreem Deewa-galva mahzibā ja-eet, labbañ un derrigali mantu newarretu dahnata, la fho grahmata.

Riņpat Dabbujin ſinnaht,*)

ta Sara draudsei Igganidhs pehz vrähwesta Lenz mirſħanas zits mahzitajis bijis, bet fa no ſha gadda eftakuma ſhi draudse attal beſ ganna irr.

Arri tad no mannim peeminnehts kandidat tagħad ab-bus effamus Rihgā pee bañizas teefas nosizzis, bet weenam mahzitajam par palibgu palizzis.

Ta tad Widjemm ħiġi bri ħiġi neweena paſcha kandidata nau.

*) Peelikkums pee ta rakka M. W. № 43: „Maħżitaju truhħiſt.”

Preeſch baddu zeſſdameem Samarā.

No S. L. 50 f. M. A. 1 r. paviſſam kohpā 4 r. 50 f.

Rihgas Latweeschu beedriba.

Swieħtdeenu tai 18ta November puſſi. 5 pehz puſſdeenaſ runnas wiħru ſapulze.

Swieħtdeen, tai 25. November puſſi. 3 pehz puſſdeenaſ deht revidentu zeffħanas gener.al-ſapulze

Runnas wiħri.

Paivassaras beedriba.

Tai 25. November, puſſi. Ina

Vienna ſopulze

beedribas mahjokki, Chr. Bange f. nammā, preefch revidentu isweħleſħanas, uſażina

Preeſch neeziba.

Aħbil des.

P. S. .... I. Taħbi rakki nederr awisejn.

K. M. — Patelizohs par taħbi jaunahm ſinnaħm. Bet to stahħi newarram leetah, tadeħi, fa tas pats jau ossi pafċha pirmi M. weſsa lappā = 1856 g.

J. L. — Subju ſubtijums mums roħba, — iſleetaſim.

J. I. — Mums faru iſlumi, pehz fa jaturrah, tadeħi newarram wiſſeem weħżeem palli, ſuippreħ.

M. P. — Kas tad, fur u s mums laumi prahnu turroħt; par to laſſitajeem naw ne kaħda dafha, teem wiħna derrigas mantas newarram leegħt.

Redakzijsa.

Lihħi 16. November minnha 3076 un aigħiha jidu 3058 lu għi.

Aħbilbedams redaktehrs: A. Reitan.

